

Liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit bij banken

Vorig jaar zaten we midden in een financiële crisis. Banken hadden veel geld uitgeleend maar niet altijd aan even betrouwbare debiteuren. Banken kwamen daardoor in liquiditeitsproblemen. Deze liquiditeitsproblemen werden nog eens versterkt omdat banken over slechts een gering eigen vermogen beschikten daar zij een groot deel van hun vermogen hadden geleend.

Sommige banken kregen niet alleen liquiditeitsproblemen maar bleken ook niet solvabel te zijn.

Ik zal aan de hand van een eenvoudige balans alle bovenstaande begrippen uitleggen. Ik zal tevens uitleggen waarom het zo lucratief is voor een bank om veel vreemd vermogen aan te trekken.

Ga uit van de volgende balans:

Activa		Passiva	
Gebouwen	100.000	Eigen vermogen	100.000
Inventaris	50.000	Lang vreemd vermogen	65.000
Debiteuren	60.000	Kort vreemd vermogen	55.000
Kas	10.000		
Totaal	220.000	Totaal	220.000

De activa vormen het bezit van de bank. Het eigen vermogen van de bank is al het bezit min de schulden. De bank heeft dus een eigen vermogen van 100.000 euro.

We zeggen dat een bank liquide is als de bank in staat is haar kortlopende schulden te betalen. De kortlopende schulden moeten op korte termijn terug worden betaald en dat kan dus alleen met bezit dat op korte termijn vrij komt in de vorm van geld. Dit zijn de zogenaamde vlottende activa.

De vlottende activa van deze bank bestaat uit de debiteuren en het kasgeld. In totaal heeft deze bank 70.000 euro aan vlottende activa. De kortlopende schulden bedragen 55.000 euro. Dit is minder dan de vlottende activa. De bank is dus liquide.

Een bank is solvabel als ze in staat is al haar schulden te betalen. Dit is het geval als het totaal van de bezittingen groter is dan het totaal van de schulden. Dit is bij deze bank het geval.

Hieronder volgt een balans van een bank die niet liquide is:

Gebouwen	100.000	Eigen vermogen	100.000
Inventaris	50.000	Lang vreemd vermogen	35.000
Debiteuren	60.000	Kort vreemd vermogen	85.000
Kas	10.000		
Totaal	220.000	Totaal	220.000

De schulden die op korte termijn terugbetaald moeten worden bedragen nu 85.000 euro. De bank heeft aan vlottende activa echter slechts 70.000 euro. Het valt dus te verwachten dat de bank binnenkort betalingsproblemen krijgt.

De bank is echter nog wel solvabel. Het totaal van de activa is nog steeds groter dan het totaal van de schulden.

Dat banken tijdens de financiële crisis in de problemen kwamen had te maken met het feit dat het geld dat zij hadden uitgeleend (debiteuren) niet volledig door deze kredietnemers kon worden terugbetaald. Dit betekende dat de post debiteuren op de balans plotseling minder waard werd.

Behalve dat hierdoor het eigen vermogen afneemt zal dit ook meteen tot liquiditeitsproblemen leiden.

Stel dat uitgaande van de eerste balans de helft van de debiteuren niet meer in staat is het geld aan de bank terug te betalen.

De balans van de bank wordt dan:

Gebouwen	100.000	Eigen vermogen	70.000
Inventaris	50.000	Lang vreemd vermogen	65.000
Debiteuren	30.000	Kort vreemd vermogen	55.000
Kas	10.000		
Totaal	190.000	Totaal	190.000

Doordat de bank 30.000 euro aan bezit kwijt is geraakt is haar eigen vermogen gedaald met 30.000 euro. De bank is nog steeds solvabel. De bank is nu echter niet meer liquide. Zij heeft vlottende activa ter waarde van 40.000 euro maar zij heeft een kortlopende schuld van 55.000 euro.

Waarom trekt een bank eigenlijk vreemd vermogen aan? Waarom heeft een bank graag schulden?

Laten we uitgaan van de eerste balans.

Activa		Passiva	
Gebouwen	100.000	Eigen vermogen	100.000
Inventaris	50.000	Lang vreemd vermogen	65.000
Debiteuren	60.000	Kort vreemd vermogen	55.000
Kas	10.000		
Totaal	220.000	Totaal	220.000

De bank heeft een eigen vermogen van 100.000 terwijl het vreemd vermogen 120.000 bedraagt.

Stel dat de bank een bedrijfsresultaat heeft van 20.000 euro. De bank heeft dan op het totale vermogen een rentabiliteit gehaald van $\frac{20.000}{220.000} \times 100\% = 9,09\%$

Om de winst van de bank te berekenen moet van het bedrijfsresultaat de rente afgetrokken worden die de bank heeft moeten betalen over het vreemd vermogen. Stel dat de bank over al het geld dat ze heeft geleend 5% rente moet betalen.

De winst die de bank dan heeft behaald bedraagt:

Bedrijfsresultaat	20.000
Rente 5% van 120.000	<u>6.000</u>
Winst	14.000

Dit betekent dat de bank op het eigen vermogen een rentabiliteit heeft gehaald van:

$$\frac{14.000}{100.000} \times 100\% = 14\%$$

Omdat de bank geld heeft geleend tegen een percentage dat lager is dan de rentabiliteit over het totale vermogen zal de rentabiliteit over het eigen vermogen hoger uitvallen.

De rentabiliteit over het eigen vermogen wordt dus groter naarmate de bank meer heeft geleend (mits de rente die zij heeft betaald lager is dan de rentabiliteit over het totale vermogen).

Het volgende voorbeeld licht dit nog eens toe:
Stel dat de balans van de bank er als volgt uitziet:

Activa		Passiva	
Gebouwen	100.000	Eigen vermogen	50.000
Inventaris	50.000	Lang vreemd vermogen	115.000
Debiteuren	60.000	Kort vreemd vermogen	55.000
Kas	10.000		
Totaal	220.000	Totaal	220.000

De balans is bijna hetzelfde als de balans uit het vorige voorbeeld. Alleen het eigen vermogen is nu kleiner. De bank heeft een groter deel van het totaal vermogen geleend.

De bank heeft weer een bedrijfsresultaat van 20.000 euro. De rentabiliteit over het totaal vermogen is dus weer 9,09%.

Stel dat de bank ook nu 5% betaalt over het vreemd vermogen. De winst voor de bank kan dan als volgt worden berekend:

Bedrijfsresultaat	20.000
Rente 5% van 170.000	<u>8.500</u>
Winst	11.500

De bank moet nu meer rente betalen en de winst is dus kleiner. Toch is de rentabiliteit over het eigen vermogen gestegen.
Immers deze bedraagt:

$$\frac{11.500}{50.000} \times 100\% = 23\%$$

De bank maakt nu over het eigen vermogen 23% winst terwijl dat eerst 14% was. Hoe meer de bank leent hoe meer zij dus op het eigen vermogen verdient.

De voorwaarde voor dit alles is echter dat de bank minder rente betaalt dan zij over het totaal vermogen verdient. Is dat niet het geval dan werkt het kleine eigen vermogen juist in haar nadeel.